

ЗАКОН **о просветној инспекцији**

"Службени гласник РС", бр. 27 од 6. априла 2018, 129 од 28. децембра 2021, 76 од 7. септембра 2023.

I. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређују се посебности поступка и положаја инспекције у области просвете (у даљем тексту: просветна инспекција).

Предмет инспекцијског надзора

Члан 2.

Просветна инспекција у вршењу инспекцијског надзора испитује примену закона и других прописа у области предшколског, основног и средњег образовања и васпитања, образовања одраслих, дуалног образовања, високог образовања, уџбеника,* ученичког и студентског стандарда ** и Националног оквира квалификација*.

Просветна инспекција обавља инспекцијски надзор и у другим областима у којима је посебним законом утврђена њена надлежност.*

*Службени гласник РС, број 129/2021

**Службени гласник РС, број 76/2023

Родна равноправност у језику

Члан 3.

Изрази употребљени у овом закону у граматичком мушком роду подразумевају природни мушки и женски род лица на које се односе.

Сврха просветне инспекције

Члан 4.

Сврха просветне инспекције је да, сагласно утврђеним надлежностима, обезбеди остваривање јавног интереса и несметано обављање делатности у областима које су предмет надзора.

Инспекцијски надзор у области просвете

Члан 5.

Послове просветне инспекције обавља просветни инспектор: у министарству надлежном за послове образовања и васпитања – републички просветни инспектор, у органу покрајинске управе надлежне за послове образовања и васпитања – покрајински просветни инспектор и градском и општинском органу надлежном за послове образовања и васпитања – градски односно општински просветни инспектор.*

Брисан је ранији став 2. (види члан 2. Закона - 129/2021-7)

*Службени гласник РС, број 129/2021

Услови за просветног инспектора

Члан 6.

Просветни инспектор може бити лице које има стечено високо образовање на студијама другог степена (мастер академске студије, мастер струковне студије и специјалистичке академске студије), по пропису који уређује високо образовање, почев од 10. септембра 2005. године, односно на основним студијама у трајању од најмање четири године, по пропису који је уређивао високо образовање до 10. септембра 2005. године и које има најмање пет година радног искуства у струци.

Лице из става 1. овог члана је у обавези да положи државни стручни испит и испит за инспектора.

II. ПОСЛОВИ ПРОСВЕТНЕ ИНСПЕКЦИЈЕ

Послови инспекцијског надзора над радом установа предшколског васпитања и образовања и основног и средњег образовања и васпитања*

*Службени гласник РС, број 129/2021

Члан 7.

Просветна инспекција врши инспекцијски надзор над применом закона и других прописа којима се уређује организација и начин рада установа предшколског васпитања и образовања и основног и средњег образовања и васпитања, а нарочито у погледу:

- 1) поступања установе у погледу спровођења закона, других прописа у области образовања и васпитања и општих аката;
- 2) остваривања права и обавеза детета, ученика, његовог родитеља односно другог законског заступника и запосленог утврђених прописима у области образовања и васпитања;*
- 3) остваривања заштите права детета и ученика, њихових родитеља, односно других законских заступника, као и заштите права запослених;
- 4) обезбеђивања заштите детета, ученика и запосленог од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, као и понашања које вређа углед, част или достојанство;
- 5) поступка уписа и поништавања уписа у школу;
- 6) испуњености прописаних услова за спровођење испита;
- 6а) издавања јавних исправа;*
- 7) вођења прописане евиденције коју води установа и утврђивање чињеница у поступку поништавања јавне исправе коју издаје установа;
- 8) страначког организовања и деловања.

У поступку верификације установе, новог образовног профила, остваривања нових програма наставе и учења, проширене делатности установе, статусне промене и промене седишта установе, просветна инспекција испитује испуњеност услова и поступа у оквиру својих овлашћења. Када утврђује испуњеност услова у поступку верификације установе, за основну и проширену делатност, просветни инспектор записником констатује да ли установа испуњава услове, у складу са законом којим се уређују основе система образовања и васпитања и прописа донетих на основу тог закона, и о томе обавештава орган надлежан за доношење решења у поступку верификације установе.*

*Службени гласник РС, број 129/2021

Послови инспекцијског надзора над радом послодавца за учење кроз рад

Члан 8.

Брисан је (види члан 4. Закона - 129/2021-7)

Послови инспекцијског надзора над радом установа за образовање одраслих и јавно признатих организатора активности

Члан 9.

Просветна инспекција врши инспекцијски надзор над применом закона и других прописа којима се уређује организација и начин рада установа за образовање одраслих и јавно признатих организатора активности, а нарочито у погледу:

- 1) *Престала је да важи ранија тачка 1. (види члан 27. Закона 76/2023-19)*
- 2) *Престала је да важи ранија тачка 2. (види члан 27. Закона 76/2023-19)*
- 3) предлога за одузимање одобрења за статус јавно признатог организатора активности.*

*Службени гласник РС, број 129/2021

Послови инспекцијског надзора над радом високошколских установа

Члан 10.

Просветна инспекција врши инспекцијски надзор над применом закона и других прописа којима се уређује организација и начин рада установа високошколског образовања, а нарочито у погледу:

- 1) обављања делатности високог образовања, у складу са дозволом за рад;
- 2) уписа студената, статуса студената и заштите права студената*;
- 3) поступка избора органа управљања и пословођења, других органа установе* и начина њиховог рада;
- 4) поступка избора у звање и пријема у радни однос наставника и сарадника и радног ангажовања наставника и сарадника;
- 5) вођења прописаних евиденција и издавања јавних исправа*.

*Службени гласник РС, број 129/2021

Послови инспекцијског надзора над радом установа у области ученичког и студентског стандарда

Члан 11.

Просветна инспекција врши инспекцијски надзор над применом закона, других прописа и општих аката којима се уређује организација и начин рада установа ученичког и студентског стандарда, осим контроле која се односи на стручно – педагошку проверу рада установе, а нарочито у погледу:

- 1) испуњености услова у погледу простора, опреме, потребних стручних и других запослених за почетак рада и обављање делатности установа ученичког и студентског стандарда;
- 2) остваривања права и обавеза ученика, њихових родитеља * и другог законског заступника, студената, васпитача, стручних сарадника, директора и других запослених;
- 3) поступка пријема у установу и издавања ученичке и студентске легитимације;
- 4) вођења прописаних евиденција* у установи.

*Службени гласник РС, број 129/2021

Послови инспекцијског надзора над радом завода

Члан 12.

Просветна инспекција у вршењу инспекцијског надзора над радом завода врши контролу рада у погледу спровођења закона којим се уређују основе система образовања и васпитања, посебних закона у области образовања, других прописа у области образовања и васпитања и општих аката.

Послови инспекцијског надзора над радом центара за стручно усавршавање

Члан 13.

Просветна инспекција врши инспекцијски надзор над радом центара у складу са овим законом, законом којим се уређују основе система образовања и васпитања, другим законом, подзаконским и општим актом.

Послови инспекцијског надзора над нерегистрованим субјектом

Члан 14.

Просветна инспекција врши инспекцијски надзор и над нерегистрованим субјектом којим се у смислу овог закона сматра сваки субјект који обавља делатност образовања и васпитања, а који није уписан у регистар у складу са законом и који нема прописану сагласност за обављање делатности.

Овлашћења просветног инспектора

Члан 15.

У вршењу послова инспекцијског надзора из чл. 7–14. овог закона, просветни инспектор нарочито:

- 1) налаже записником отклањање неправилности и недостатака у одређеном року;
- 2) наређује решењем извршење мере која је наложена записником, а није извршена;
- 3) забрањује решењем спровођење радњи надзираном субјекту које су супротне овом закону, закону којим се уређују основе система образовања и васпитања, посебном закону,* општем акту и другим прописима из области образовања*;
- 4) брисана је (види члан 8. Закона - 129/2021-7)
- 5) подноси пријаву надлежном органу због постојања сумње да је учињено кривично дело, привредни преступ, захтев за покретање прекршајног поступка, односно повреду забране дискриминације, забране насиља, злостављања и занемаривања, забране понашања која вређа углед, част или достојанство и забране страначког организовања и деловања*;
- 6) обавештава други орган ако постоје разлози за предузимање мера за које је тај орган надлежан;
- 7) врши увид у јавне исправе и податке из регистара и евиденција које воде надлежни државни органи, органи аутономне покрајине и органи јединице локалне самоуправе и други имаоци јавних овлашћења ако су неопходни за инспекцијски надзор, а није могао да их прибави по службеној дужности, у складу са законом;
- 8) врши увид у личну или другу јавну исправу са фотографијом која је подобна да се идентификује овлашћено лице* у надзираном субјекту као и друга запослена лица;
- 9) прибавља* писане изјаве овлашћеног* лица у надзираном субјекту и других запослених лица и позива их да дају писане изјаве о питањима од значаја за инспекцијски надзор;
- 10) налаже надзираном субјекту да у остављеном року стави на увид општи и појединачни акт*, евиденције, уговоре и другу документацију надзираног субјекта од значаја за инспекцијски надзор, а у облику у којем их надзирани субјект поседује и чува;
- 11) обавља друге послове, у складу са законом.

Поред овлашћења из става 1. овог члана, просветни инспектор у вршењу инспекцијског надзора над радом високошколске установе има овлашћења да:

- 1) поништи упис студената у прву годину студија преко броја студената утврђеног у складу са одредбама закона којим се уређује високо образовање;
- 2) поништи упис студената који је обављен супротно одредбама закона којим се уређује високо образовање;
- 3) привремено забрани обављање делатности високог образовања, односно извођење студијског програма правном лицу које ту делатност обавља супротно одредбама закона којим се уређује високо образовање, уверењу о акредитацији, односно дозволи за рад;

4) предложи министру надлежном за послове образовања и васпитања разрешење органа пословођења, у складу са одредбама закона којим се уређује високо образовање;

5) изрекне опомену и наложи или предложи мере и остави примерени рок за отклањање уочених незаконитости;

6) у случају непоступања високошколске установе по акту из тачке 5) овог става, доноси решење којим изриче мере за отклањање незаконитости и штетних последица и испуњавање прописаних обавеза;

7) предложи министру надлежном за послове образовања и васпитања разрешење органа пословођења самосталне високошколске установе, која у свом саставу нема високошколске јединице, ако није поступио по акту из става 2. тачка 6) овог члана, односно да предложи ректору да предузме мере у складу са одредбама закона којим се уређује високо образовање ако декан није поступио по акту из тачке 6) овог става;

8) надлежном правосудном органу поднесе кривичну пријаву, пријаву за привредни преступ, односно захтев за покретање прекршајног поступка, односно изда прекршајни налог ако код надзираног субјекта открије незаконитост која је кажњива по закону или другом пропису;

9) поднесе прекршајну пријаву против правног лица које у правном промету иступа под називом високошколске установе у складу са одредбама закона који уређује високо образовање, а које нема дозволу за рад издату у складу са законом;

10) врши проверу веродостојности јавне исправе коју издаје високошколска установа;

11) предузима друге мере за које је одредбама закона којим се уређује високо образовање или другим прописом овлашћен.

Просветни инспектор у вршењу послова инспекцијског надзора поступа у складу са овим законом, законом који уређује инспекцијски надзор и законом који уређује заштиту података о личности.*

*Службени гласник РС, број 129/2021

Инспекцијски и стручно-педагошки надзор

Члан 16.

Просветна инспекција у обављању послова из свог делокруга, сарађује са организационом јединицом министарства надлежног за послове образовања и васпитања у чијем делокругу је обављање стручно-педагошког надзора и спољашњег вредновања*, у циљу остваривања и заштите права и обавеза деце и ученика, њихових родитеља, односно другог законског заступника и запослених, који реализују просветни саветници у вршењу теренског надзора*.

Поступак инспекцијског надзора покреће се у складу са одредбама закона којим је уређен инспекцијски надзор, као и на основу иницијативе просветног саветника када у поступку стручно-педагошког надзора утврди неправилности у раду

установе, у складу са законом којим се уређују основе система образовања и васпитања, посебним законима, подзаконским и другим актима.

*Службени гласник РС, број 129/2021

III. ПОВЕРАВАЊЕ ПОСЛОВА

Овлашћења министарства надлежног за послове образовања и васпитања према органима којима су поверени послови инспекцијског надзора

Члан 17.

Републички просветни инспектор* у односу на органе којима је поверено вршење инспекцијског надзора, има следећа овлашћења:

- 1) припрема министру надлежном за послове образовања и васпитања предлог решења по жалби против решења општинске, односно градске управе донетог у вршењу инспекцијског надзора;
- 2) остварује непосредан надзор над радом просветног инспектора;
- 3) издаје обавезне инструкције за извршавање закона и других прописа, за вршење послова и контролише њихово извршавање;
- 4) организује заједнички надзор са инспекторима у органима којима је поверено вршење инспекцијског надзора;
- 5) тражи извештаје, податке и обавештења о вршењу поверених послова инспекцијског надзора;
- 6) обавља и друге послове, у складу са законом којим се на општи начин уређује инспекцијски надзор и законом којим се уређује државна управа.

У вршењу надзора над радом органа коме је поверено вршење инспекцијских послова, републички* просветни инспектор * врши непосредан увид у испуњеност услова из члана 6. овог закона, рад и поступање просветног инспектора, записнички констатује утврђене неправилности и одређује мере и рокове за њихово отклањање.

Непоступање по мерама за отклањање неправилности из става 2. овог члана представља тежу повреду дужности.

Уколико просветни инспектор не отклони утврђене неправилности у датом року, републички просветни инспектор је овлашћен да, у складу са законом, предложи покретање дисциплинског поступка против тог инспектора, као и против његовог непосредног руководиоца. Републички просветни инспектор овлашћен је и да, у складу са законом, предложи удаљење с рада службених лица против којих се покрене дисциплински поступак.*

Надзор над радом просветне инспекције у обављању поверених послова врши министарство надлежно за послове образовања и васпитања, односно орган покрајинске управе надлежан за послове образовања и васпитања, у складу са овим законом.*

Републичка просветна инспекција и после поверавања послова задржава одговорност и може, у складу са законом, вршити непосредан инспекцијски надзор на целој територији Републике Србије.*

*Службени гласник РС, број 129/2021

Поверавање послова општинској и градској управи

Члан 18.

Послове просветне инспекције, прописане чл. 7–9. и чл. 13. и 14. овог закона, као поверене, обавља општинска, односно градска управа.

Више општинских управа може организовати заједничку просветну инспекцију. Сваки просветни инспектор те заједничке просветне инспекције је месно надлежан за целу територију (подручје) за коју је заједничка инспекција организована.

Министарство надлежно за послове образовања и васпитања* врши непосредан инспекцијски надзор ако га општинска, односно градска управа не врши, односно, ако у јединици локалне самоуправе није организован инспекцијски надзор, а на терет средстава јединице локалне самоуправе.

По жалби против решења општинске, односно градске управе донетог у вршењу инспекцијског надзора решава министарство надлежно за послове образовања и васпитања.

Овлашћења надлежног министарства према органима којима су поверени послови, прописана чланом 17. овог закона, као и послови републичке просветне инспекције и решавања по жалби против првостепених решења, који су прописани ст. 3. и 4. овог члана, поверавају се аутономној покрајини за јединице локалне самоуправе на територији аутономне покрајине.

*Службени гласник РС, број 129/2021

Поверавање послова у области високог образовања и ученичког и студентског стандарда

Члан 19.

Послове инспекцијског надзора над радом високошколских установа на територији Аутономне покрајине Војводине, утврђене чланом 10. и чланом 15. ст. 1. и 2. овог закона, као поверене, обавља преко својих органа Аутономна покрајина Војводина.

Послове инспекцијског надзора над законитошћу рада установа ученичког и студентског стандарда, на територији Аутономне покрајине Војводине, утврђене чланом 11. и чланом 15. став 1. овог закона, као поверене, обавља преко својих органа Аутономна покрајина Војводина.

IV. ПЛАНИРАЊЕ ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА

План инспекцијског надзора

Члан 20.

Годишњи план инспекцијског надзора доноси се за школску односно радну годину чије је трајање утврђено законима* из области образовања и васпитања.

*Службени гласник РС, број 129/2021

IVa ИЗВЕШТАВАЊЕ*

*Службени гласник РС, број 129/2021

Годишњи извештај о раду*

*Службени гласник РС, број 129/2021

Члан 20а*

Годишњи извештај о раду доноси се за претходну школску односно радну годину чије је трајање утврђено законима из области образовања и васпитања.*

Службени гласник РС, број 129/2021

IVб СЛУЖБЕНА ОДЕЋА И ОБУЋА*

*Службени гласник РС, број 129/2021

Службено одело и обућа просветног инспектора*

*Службени гласник РС, број 129/2021

Члан 20б*

У вршењу инспекцијског надзора просветни инспектор може користити службену одећу и обућу.*

Изглед, делове и начин коришћења службеног одела и обуће просветног инспектора, прописује руководилац органа надлежног за послове образовања и васпитања.*

*Службени гласник РС, број 129/2021

V. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Започети поступци

Члан 21.

Поступци инспекцијског надзора започети пре ступања на снагу овог закона окончаће се по одредбама прописа који су били на снази до ступања на снагу овог закона.

Доношење подзаконских аката

Члан 22.

Министар надлежан за послове образовања и васпитања ће у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона донети акт о утврђивању потребног броја просветних инспектора у општинској, односно градској управи.

Акт из става 1. овог члана објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије” и на интернет страници Министарства.

Престанак важења прописа и других аката

Члан 23.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе одредбе члана 204. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, број 88/17), одредбе члана 88. став 1. – у делу који се односи на поверавање послова инспекцијског надзора Аутономној покрајини Војводини, као и одредбе члана 91. ст. 2–7. и одредбе члана 92. Закона о ученичком и студентском стандарду („Службени гласник РС”, бр. 18/10 и 55/13).

Ступање на снагу и примена

Члан 24.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.